

Nenaden preobrat v napetem evropskem stanju:

Predsednik angleške vlade Chamberlain je danes odletel na posvet k Hitlerju

Mir v Evropi je rešen - Chamberlainov posvet s kraljem - Izjava ob odletu iz Londona

»Apostol miru« v sedanjih dneh, angleški ministrski predsednik N. Chamberlain

Kdo sta Chamberlainova spremljevalca

London, 15. septembra. AA. Reuter: Horace Wilson, ki bo danes s Strangom spremljal predsednika vlade v Berchtesgaden, je eden izmed glavnih Chamberlainovih svetovalec in angleške vlade in sicer že od leta 1930. Vplivno je posegal v vse razprave o češkoslovaškem vprašanju.

Strang je načelnik oddelka za srednjo Evropo v zunanjem uradu. Pred kratkim je obiskal Berlin in Prago in Pariz ter se z vodilnimi osebnostmi pogovarjal o splošnem položaju.

V Londonu menijo, da bo sestanek med Chamberlainom in Hitlerjem ugodno vplival na pomiritev razmer v Evropi in da bo omogočil mirno ureditev spora v CSR.

Chamberlain, ki bo kmalu 70 let star, danes prvič potuje z letalom.

Nemci pozdravljajo korak angleškega predsednika

Berlin, 15. septembra. AA. (Reuter). Neka ugledna osebnost iz nemškega zunanjega ministrstva je izjavila dopisniku Reuterja, da pričakujejo Chamberlaina v Nemčiji v zvezi z evropskim položajem in istem razpoloženju, ki preveča Chamberlainovo pismo. Predsednik angleške vlade je s svoje strani storil nekaj izrednega in zato njegovo iniciativo v Nemčiji visoko cenijo. Ta obisk namreč dokazuje, da tudi Velika Britanija prav tako priznava vso resnost položaja in želi, da bi se češkoslovaško vprašanje čimprej uredilo.

Silen vtis po vsem svetu

Ljubljana, 15. septembra. Kakor je moči soditi po prvih časopisnih vestih in po poročilih, ki jih oddajajo svetovne radijske postaje, je sklep angleškega ministrskega predsednika, da se glede češkoslovaškega vprašanja skuša osebno sporazumeti s Hitlerjem, izval po vsem svetu navdušeno odobravanje, tako pri odločujočih voditeljih kakor pri ljudskih množicah, ki so zadnji teden predvsem po zaslugi plačane propagande živele v mrzličnem strahu pred vojno, katere naj bi bila neizogibna. Chamberlainova pot v Berchtesgaden in posveti s Hitlerjem, ki se začne danes, so v drhteče evropsko ozračje prinesli prvo olajšanje. Ta dogodek priča o tem, da se odločujoči evropski voditelji zavedajo odgovornosti, katero bi na nje pred bodočnostjo vrgla nova strahovita evropska vojna, kakršno si žele prevratne sile zunaj in tudi pri nas. Mirna rešitev češkoslovaškega vprašanja bo pomenila blagoslov za Evropo in za češkoslovaško samo.

„Vsi 16. oktobra za din 78“ — s PUTNIK-om v Trst“

Avstralska vlada je po dolgi posvetovanjih sklenila, da bo podpirala Anglijo pri vseh njenih akcijah, tudi vojaških, če bi bile zaradi mednarodnega položaja potrebne.

Celodnevne molitve za mirno rešitev evropske krize je določil westminsterski nadškof. Zgodovinska westminsterska opatija, kjer kronajo angleške kralje, bo danes odprta od osmih zjutraj do osmih zvečer za molitev.

22 Arabcev je bilo mrtvih pri zadnji bitki med angleškimi vojaškimi oddelki in arabskimi vetaši v goratem ozemlju med Jeruzalemom in Hebronom.

London, 15. septembra. o. Sinoči ob 10 je ves svet presenetilo naslednje uradno poročilo angleške vlade:

»Predsednik vlade Nj. Veličanstva je po veleposlaniku Nj. Veličanstva v Berlinu poslal vodjo in državnemu kanclerju Hitlerju tole sporočilo:

»Z ozirom na to, da se položaj vedno bolj zaostruje, Vam predlagam, da Vas pridem obiskat z namenom, da poskusiva najti mirno rešitev. Prišel bi v Nemčijo z letalom in sem pripravljen odleteti jutri zjutraj. Prosim, da mi čim prej sporočite, kdaj Vas v najugodnejšem primeru lahko obiščem in da svetujete kraj za sestanek. Zelo Vam bom hvaležen za ugoden odgovor. Neville Chamberlain.«

Vodja in državni kancler je na to sporočilo odgovoril, da je rad pripravljen sprejeti angleškega ministrskega predsednika jutri, 15. septembra. Predsednik se s tem odgovorom strinja in bo odpotoval v Nemčijo z letalom jutri zjutraj.

To nenadno novico o obisku angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina pri Hitlerju, so takoj razglasile angleške, za njimi nemške, nato pa vse svetovne radijske postaje. Londonski in pariški listi so takoj izdali posebne izdaje, v katerih razlagajo ta nenadni in presenetljivi sklep predsednika Chamberlaina kot skrajni angleški poskus, da se v Evropi ohrani mir. V prvih ugibanjih in v današnjih izdajah pišejo listi, da bo predsednik vlade pri tem sestanku skušal dobiti od nemškega vodi-

telja jasno izjavo, kakšne so skrajne zahteve Nemčije glede sudetskih Nemcev in Češkoslovaške in da bo potem Anglija po svojem odposlancu Runcimanu skušala doseči pri praški vladi, da tem skrajnim nemškim zahtevam zaradi ohranitve miru tudi ugodi.

Na pobudo Francije

Pariz, 15. septembra. o. Ko so se snoči raznesle prve vesti o nenadnem obisku angleškega ministrskega predsednika, so časnikarji navalili na predsedstvo vlade, da bi dobili potrdilo te vesti. Sprejel jih je predsednik vlade Daladier, ki jih je izjavil:

»Ker se je zaradi dogodkov v torek položaj na Češkoslovaškem začel z naglo usodno razvijati, da so bila pogajanja izredno otežkočena, sem osebno stopil v zvezo z angleškim ministrskim predsednikom, da bi se sporazumela o kakem izrednem postopku, ki bi bil v tem položaju najbolj uspešen, da se rešijo nasprotja med praško vlado in med sudetskimi Nemci mirno. Odločil sem se za ta korak, da bi ohranili evropski mir in izredno bom srečen, če bo med angleško in nemško vlado prišlo do ugodnega sporazuma.«

Današnji pariški tisk pozdravlja sklep angleškega ministrskega predsednika in poudarja, da sta Francija in Anglija pripravljeni žrtvovati vse za ohranitev miru v Evropi. Listi izražajo prepričanje, da se bosta Hitler in Chamberlain nedvomno končno in veljavno sporazumela o rešitvi sudetskega vprašanja.

Posvet z angleškim kraljem — Odhod iz Londona

London, 15. septembra. o. Angleški ministrski predsednik je danes ob 9.35 z letališča Heston pri Londonu odpotoval v München. V München bo dospel okrog ene ure in bo od tam s posebnim Hitlerjevim letalom po kratkem postanku nadaljeval pot v Berchtesgaden, kjer ga bo sprejel Hitler.

Pred odhodom iz Londona je imel predsednik vlade Chamberlain važno posvetovanje s kraljem Jurijem VI., ki se je snoči nenadno vrnil s počitnic na Škotskem.

O posvetovanju ni izšlo nikako uradno poročilo, vendar ga označujejo kot najvažnejši uvodni dogodek k nenadnemu potovanju.

Predsednika vlade spremljata na njegovem potovanju njegova sodelavca Korace Vilson in Strang William. Ob odhodu sta se na letališču poslovila od Chamberlaina zunanji minister Halifax in nemški poslanik v Londonu. Halifax je pri slovesu dejal: »Kakšno lepo vreme je danes. To je vsekakor dobro znamenje.«

Časnikarjem, ki se jih je na letališču zbralo veliko število, je predsednik vlade dal naslednjo kratko izjavo:

»Sestal se bom z vodjem in državnim kanclerjem, ker se mi je zdelo, da je mednarodni položaj tak, da je neposredni sestanek naju dveh izredno koristen. Moja politika je bila vedno politika miru. Dejstvo, da je vodja Nemčije takoj sprejel moj predlog za obisk, bo nedvomno rodilo uspeh.«

Predsednik angleške vlade Chamberlain bo ostal v Berchtesgaden danes in jutri ter se bo v soboto, kakor upa ves svet, z uspehom in s pridobitvami za evropski mir vrnil v London.

Izjava nemškega poslanca Franka angleškemu odposlanstvu:

Henlein se bo pogajal s praško vlado, če vlada sprejme nemški ultimatum

Praga, 15. septembra. AA. DNB. Tajništvo odposlanstva lorda Runcimana je izdalo večer ob 14.30 tole sporočilo: Člani odposlanstva lorda Runcimana so se sestali danes ob 11.45 s Konradom Henleinom v Aschu. Henlein jim je sporočil, da je uradno zastopstvo sudetsko-nemške stranke za pogajanja s češkoslovaško vlado razpuščeno iz razloga, ker po njegovem mnenju z ozirom na dogodek zadnjih 48 ur ni več pogojev za nadaljevanje pogajanj v smislu prvotnega mandata. Poleg Henleina so bili na tem sestanku tudi narodna poslanca Frank in Kinzel od nemške strani, Ashton Gwatkin. Peto in Henderson pa od strani odposlanstva lorda Runcimana.

Praga, 15. septembra. AA. Reuter. Včeraj dopoldne je prišlo do sestanka med članom odposlanstva lorda Runcimana Ashtonom Gwatkinom in zastopnikom sudetsko-nemške stranke

Frankom v Aschu. Prevladuje mnenje, da je ob tej priliki Frank izjavil, da so sudetski Nemci pripravljene nadaljevati pogajanja, čim bodo sprejete štiri točke njihovega ultimata. Frank je dodal, da sudetski Nemci z ozirom na govor kanclerja Hitlerja in sprejemljene pogoje na Češkoslovaškem ne morejo več smatrati vladnih predlogov za primerno podlago nadaljnjim pogajanjem. Češkoslovaška vlada bo proučila nov položaj, ko pride Gwatkin nazaj v Prago. Zdej smatrajo za možno, da le pride po posredovanju angleškega zastopstva do primerne podlage za sporazum. Frank je tudi izjavil, da je stranka sudetskih Nemcev pripravljena pogajati se, ko bo zadovoljena njihovemu ultimatu. Sudetski Nemci so pripravljene tudi nasloviti na vse prebivalstvo sudetsko-nemške pokrajine poziv za mir.

Novi krvavi spopadi po nemških krajih

Pretirana in hu skačoča poročila nemških krogov

Praga, 15. septembra. o. Zaradi fantastičnih poročil, ki jih širijo o dogodkih v sudetskih krajih nemški krogi, je izšlo snoči uradno poročilo o preiskavi v nekaterih nemških hotelih v Hebu, sedežu Henleinove stranke. Poročilo pravi med drugim: Zaradi informacij, ki so jih oblasti dobile, je policija sklenila, da izvede preiskavo v hebskih hotelih »Victoria« in »Welzel«. Ta dva hotela sta služila za skladišče orožja, hitlerjevskih zastav in znamenj. Policijski oddelki so stavbi obkolili ter se pod varstvom dveh oklopnih avtomobilov bližali vhodu. Iz hotelov pa so nenadno začeli streljati na organe oblasti, da se je policija morala umak-

niti ter iti po ojačenje. Ker streljanje iz hotela ni ponehalo, je začela streljati tudi policija. Zaradi oboroženega odpora stanovalec je bilo treba stavbi naravnost oblegati in se je policiji šele ob osmih zvečer posrečilo, da je z ročnimi granatami razbila vrata ter preiskala obe stavbi. Dobila je tam samo enega človeka, vsi drugi so v temi pobegnili. Pri preiskavi je policija našla v obeh hotelih veliko zalogo samokresov, streljanih in v hotelu »Victoria« tudi skrivno radijsko oddajno postajo, po kateri so pošiljali poročila v Nemčijo.

Centralni odbor sudetsko-nemške stranke v Hebu je izdal poročilo o dogodkih v Haber-

Vesti 15. septembra

Angleški opozicijski krogi še vedno zahtevajo izredno sklicanje parlamenta, čeprav je predsednik vlade Chamberlain dejal, da se mu to zdi nepotrebno in neprimerno.

Velike slovesnosti v nacionalistični Španiji so bile včeraj, ko so blagoslovili nov ogromen most pri Barbastru pod Pirenej. Most so rdeči razstrelili spomladi, ko so se umikali s katalonskih meja.

Ameriško poslanstvo v Pragi je z odobrenjem češkoslovaške vlade začelo delati pod poslanskim poslopjem zavetišče proti bombnim in plinskim napadom za osebe poslanstva.

Predsedstvo slovaške ljudske stranke je na svoji zadnji seji sprejelo ugovoritev, da osrednja vlada noče začeti z urejevanjem slovaškega vprašanja.

Tramvaj je zavozil v avtobus v južnofrancoskem Perpignan. Stirje ljudje so mrtvi, enajst pa hudo ranjenih.

Japonska stoji v eni vrsti z Nemčijo in Italijo v boju proti boljševizmu in proti Kominterni, ki je s svojimi spletkami izzvala večino težav na Češkoslovaškem, je izjavil včeraj časnikarjem zastopnik japonskega zunanjega ministra.

Sovijski letalci in letala so baje že prišli v CSR, tako pišejo letonski listi, katerih dopisnik je take vesti dobil od nekega češkega diplomata v Zenevi.

Češko vprašanje je postalo evropsko vprašanje, vendar morata Anglija in Francija storiti vse, da ohranita mir, piše včeraj francoski tisk. Enakega mnenja je tudi angleško časopisje, ki pristavlja, da bo zdaj treba razglabljati vprašanje plebiscita, ki se zdi Angležem najuspešnejše sredstvo za rešitev manjšinskega vprašanja v CSR.

Zastopstvo angleških komunistov je včeraj na nemškem poslanstvu v Londonu izročilo protestno spomenico za Hitlerja proti tistim delom njegovega govora, kjer napada evropsko demokracijo. Pri tem je prišlo pred poslaništvom do demonstracij.

Zlato švicarske državne banke so prenesli iz Berna v neko močno alpsko trdnjavo v kateri bo popolnoma na varnem. To zlato je v precejšnji meri last tujih bogatašev, ki so ga spravili na varno v Švico.

Bolgarski kralj in kraljica sta včeraj dopotovala iz škotskega gradu Balmoral, kjer sta bila v gosteh pri angleški kraljici dvojici, v London, od koder bosta odpotovala domov.

Francoska vlada je sporočila bolgarski vladi po svojem poslaniku v Sofiji, da tudi ona priznava Bolgariji pravico do oborožitve in do vojske, kakor so to storile države Balkanske zveze pred kratkim v Solunu.

Nemčija ni zaprla meje proti Češkoslovaški in je taka vest, ki jo je včeraj razširila neka francoska levičarska poročevalska agencija — neresnična — tako uradno izjavljajo v Berlinu.

Po Italiji potuje številno zastopstvo državne delavske organizacije Jugoslava. Zastopstvo je bilo v Benetkah in Milanu deležno navdušenega sprejema. Prišlo je do velikih manifestacij za italijansko-jugoslovansko prijateljstvo.

Francoski rezervisti, ki so jih pred kratkim poklicali v službo, bodo ostali v vojski vse, dokler bo Nemčija imela mobilizirane svoje rezerviste.

Na včerajšnji seji angleške vlade so presesali sklepe posvetov med predsednikom vlade in med voditelji angleške državne obrambe.

Praški župan dr. Zenkl je izdal poziv na praško prebivalstvo, v katerem prosi Pražane, naj pokažejo ljubezen do domovine v teh težkih časih in dajo prostovoljne prispevke za državno obrambo.

Razorožitveni odbor pri Zvezi narodov je včeraj začel svoje seje. Ugovorili so, da so na odborov načrt glede omejitve oboroževanja skoraj vse države odgovorile odklonilno.

Predsednik vlade dr. Milan Stojadinović je včeraj sprejel italijan, poslanika Lindelija, belgijskega poslanika Vichenta in našega poslanika v Parizu dr. Puriča.

špirku (Falkenau): Zaradi komunističnega izzivanja je v Haberspirku prišlo do spopada med obema taboroma. Orožništvo je najprej poseglo vmes, nato se je pa umaknilo v svoje poslopje, ne da bi poseglo po strelnem orožju. Množica je spremljala orožništvo vse do njegovih poslopj. Tedaj je počil strel iz orožniškega poslopja, kmalu za njim pa še drugi. Nato je množica z naskokom zavzela orožniško postajo. Orožniki so se skušali rešiti z begom, a so jih pobili. Prvi strel, ki je padel iz orožniške postaje, ni bil namenjen, kakor se je moglo ugotoviti iz izpovedbe nekega ranjenega orožnika, množici; to je bil strel orožnika Bartoša proti njegovemu predstojniku, ki je po narodnosti Slovak in ni hotel dati naloga za streljanje. Orožnik ga je nato s strelom ubil. Po naskoku na orožniško postajo se je množica polastila najdenega orožja in 40 zabojev municije, ročnih bomb in dveh strojnic s pripadajočo municijo. Takoj po incidentu so prihiteli oddelki orožništva z avtomobili iz Falkenauja in začeli streljati. Ljudje so takisto odgovorili s strelji ter je več ljudi obležalo mrtvih.

Ob 11 dopoldne je bilo stanje v Haberspirku po prispelih poročilih takšno: Težki vojaški oklopni avtomobili se z dveh strani približujejo fronti kakšnih 2000 sudetskih Nemcev. Izgube orožništva znašajo 10 do 15 mrtvih. Izgube sudetskih Nemcev pa so znatno večje, koliko znašajo, se pa doslej še ni moglo ugotoviti.

Praga, 15. septembra. AA. ČTK. Uradno poročajo: Tiskovni urad sudetske nemške stranke je včeraj izdal poročilo, ki je izšlo v tujini, po katerem bi naj bilo danes prišlo v Haberspirku pri Falkenau do spopada, v katerem je baje padlo 15 orožnikov in še neznano število sudetskih Nemcev. ČTK je pooblaščen kategorično zavrniti te glasove in sporočiti, da je vladal včeraj v okrožju Falkenau popoln mir, prav tako kakor na vsem Češkoslovaškem. To poročilo bi se moglo nanašati edino le na predvčerajšnje dogodke v Falkenau, ki so terjali življenja štirih orožnikov in dveh »ordernerjev«.

Bralci ob plotovih

Ljubljana, 15. sept.

Ljudje hite po ulicah gor in dol, direndaj je, da te kar bole ušesa, pri deski pa stoji gručica zamišljenih mož, fantov, žena in deklet in strmi v časopis. Pazljivo berejo stran za stranjo, slepi so in gluhi za vse, kar se godi okrog njih. Nobena stvar jih ne utesi, preden ne prebera svojega lista od prve do zadnje vrstice. Povsod srečavate te ljudi; navajeni so, da pri plotu dan za dnem prebirajo časopise; ne pride jim na misel, da bi se naročili na časopis ali pa ga kupili od kolporterja. Raje zavijejo na staro mesto, kjer dan za dnem vneto prestejo dolgo uro in boro. Ljudje najrazličnejših poklicev so to, preprosti delavci, akademiki, pa tudi »višji gospodje«.

Kdo bere jutraj

Že ob petih jutraj lahko opaziš pri plotu prve bralce. To so povečini delavci, ki morajo že zgodaj začeti s svojim delom. Navadno ima vsak v rokah »kangljico« z jedjo. Ta ali oni jemlje med branjem iz žepa kruh. Za njim pridejo drugi, študentje, delavci, uradniki, ženske je ta čas še malo; šele pozneje prihajajo tudi

ženske. Sem pa tja se srečujejo stari znanci. Gruča postane vedno večja; eni gledajo drugim čez rame, prosijo za prostor in tiho boro. Manj izvežbani pregibljejo ustnice, potihem izgovarjajo besede, ki jih boro. Okrog osme ure se vrvež pred plotom nekoliko unese. Vse dopoldne ni mnogo ljudi. Šele, ko se kazalca na uri pomakneta proti poldnevu, se spet nabere nove množice.

Opoldne

Je pri časopisih največji naval. Takrat se ustavlja pri plotu prav vse: iz prodajaln prihajajo trgovski pomočniki, iz uradov uradniki in slugi, obrtniki in delavci, dijaki, moški in ženske, vse bere. Šele okrog pol ene se vrste razredčijo. Popoldne je navadno mirno, proti četrti uri pa se navadno le nabere več ljudi. Zda prihajajo penzionisti. Ti boro počasi, se pri tem razgovarjajo in debatirajo. Proti večeru se spet nabere več bralcev. Pozno v noč boro tisti, ki nimajo čez dan časa. Včasih dobiš še ob 11 ponoči, pa tudi še pozneje, zapoznelega bralca, ki premlevala to, kar so drugi že davno zvedeli.

Kaj žele dolenjski čebelarji?

Rešiti je treba vprašanje čebelarjskih nomadov

Št. Jernej, 14. septembra.

Pred nekaj dnevi je morala naša občina odločno poseči v medeni svet tukajšnjih čebelarjev in narediti red. Za ajdovo pašo sta pripeljala dva čebelarja-prevažalca iz kočevskih in belokranjskih krajev svoj čebelji narod v pašo in sicer 72 panjev v Čadče in 69 panjev v Gor. Gradisce. Toda male čebelarje je ta stvar silno razburila, zakaj njihovi šibki panji niso bili kos močnim vsiljivim priselencem in se zato niso mogli ropanju uspešno upirati. Domači čebelarji so odločno zahtevali od občine, da nezaželene prihajajoče prežene iz občinskega okoliša. Oba prevažalca sta zaprosila občino, da smeta pripeljati svoje čebele v pašo, kar pa jima je občina odbila. Eden se je pritožil na okrajno glavarstvo, toda ta instanca je po temeljiti proučitvi vprašanja potrdila sklep občine in izdala nalog, naj ju občina, čeprav s silo, na njune stroške izžene. To se je tudi zgodilo v največje zadovoljstvo naših vnetih čebelarjev. Na to afero posebej opozarjamo, ker je obljubila kr. banska uprava, da bo v kratkem tudi za Dolenjsko uredila vprašanje ajdovih pasišč, tako kakor je to naredila že s posebnim naredbo od 7. julija t. l. za politične okraje Dolno Lendavo, Ljutomer, Maribor, desni breg, Mursko Soboto, Ljut in Škofjo Lj.

Želja naših čebelarjev je, da banska uprava v nameravani naredbi o ajdovih pasiščih, ki se je letos zakasnila in pride v poštev šel drugo jesen, ne določi za šentjernejško občino (in prav tako tudi občino Orhovico, ki je s šentjernejško občino tesna morfološka enota) nikakih čebeljih pasišč za tuje čebelarje. Pri tem se sklicujemo na tale stvarna dejstva.

Tuji prevažalci silijo v naš kraj ob času ajdove paše šele tri leta, in so bili prej ti nomadi najmanjše domače živali pri nas neznani. Čebelarji domačini so jih sprejeli z največjo nezadovoljnostjo in v skladu z njo se je tudi občina odločno uprla proti tej novotariji. Prevažalstvo torej nima v našem kraju nikake tradicije, kakor jo ima v drugih krajih, kjer je prav, da se je v korist splošnega čebelarstva z zakonito naredbo tudi legalizirala.

O upravičenosti želji naših čebelarjev se je letos uverilo tudi okrajno glavarstvo, ki je vprašanje proučilo in dognalo, da so tuji prevažalci nedopustna motnja za naše številne male čebelarje. Saj je na podlagi tega dognanja pooblastilo občino, da sme tuje prevažalce v najkrajšem dovoljenem roku s silo odstraniti.

V naši občini je okoli 20 v čebelarstvu podružnic organiziranih čebelarjev, neorganiziranih pa bo nekaj čez 50. Celotno število panjev pa cenijo nekako na 1500, iz česar moremo zaključiti, da je nekako dosegeno že najvišje dopustno število gostote panjev na enoto površine. Čebelarstva organizacija, ki je bila ustanovljena šele lanske leto, je dala čebelarstvu močnih impulzov in zainteresirala za to lepo starodavno panogo našega narodnega gospodarstva precej novih mladih čebelarjev. Zato je pričakovati, da se bo v bližnji bodočnosti naše čebelarstvo še precej razvilo, posebno še, ko bodo zadnjim slabim letom sledila leti medena leta. Če na primer sedaj banska uprava določi za pet let nekaj stoletj za prevažalce, bo prav gotovo zavrla ta pričakovani razvoj v bližnji bodočnosti. In to prav gotovo ni namen naredbe o prevažanju čebel, niti v interesu našega narodnega gospodarstva.

Proti tujim prevažalcem govore končno tudi naše posebne dolenjske pašne razmere. V naši občini je edini up čebelarjev ajdova paša. Zgodnje rese nimamo, pa tudi poznejša paša na drevju je zelo nezanemljiva in se zato pogosto zgodi, da je treba čebele mnogo pitati. Zato ni čudno, da so čebelarje družine kaj pogosto v kritičnem času ajde slabotne. Čisto drugačne razmere so na Kočevskem, kjer je predvsem epomladanska paša, pa tudi poletna paša dobra in so zato tamkajšnji čebelarji za ajdo dobro pripravljeni. To se je prav dobro pokazalo, tudi letos, ko so izredno krepki panji kočevskega prevažalca tako močno napadali ne dovolj odporne domače čebele, da je moral bežati domačin z vso svojo čebeljo državo in se umakniti pred tujimi čebelami precej daleč od doma v sosednjo občino. Kdo bi mogel zamisliti našim čebelarjem, če so tujim prevažalcem nenaklonjeni in žele, da bi banovina pri izdaji naredbe o prevažanju čebel za Dolenjsko, ki jo moramo pričakovati za drugo leto, njihove življenjske koristi upoštevala.

Strašne posledice eksplozije kisika

Maribor, 14. septembra.

Danes ob pol 11 dopoldne je odmevala po Rušah silovita eksplozija v smeri od tvornice za dušik, da so se tresle hiše dober kilometer na okrog. Eksplozija se je dogodila v tvornici za dušik in sicer v oddelku za polnjenje jeklenih valjev s kisikom. Ruška tovarna proizvaja razne kemične izdelke, med njimi tudi kisik, katerega razpošilja v velikih jeklenih valjih, v katerih je kisik stisnjen pod pritiskom 300 atmosfer. Eksplozija je spravila vso tvornico na noge ter je izzvala silovito razburjenje, saj je pritisk zraka strl vse šipe na oknih tovarne in na okoliških poslopih. Uradniki in delavci so pohiteli proti prizadetemu oddelku, kjer se jim je nudil

strahovit prizor

Nad celicami, v katerih se polnijo valji s kisikom, je bila dvignjena pločevinasta streha, zidovje, ki je obstajalo iz betonskih, s traverzami ojačenih sten, pa je eksplozija čisto razgrnila ter močne jeklene traverze vpognila, kakor da so iz mehkega evinca. Med temi ruševinami sta v notranjosti ležali

razmesarjeni telesi

dveh delavcev, ki sta bila zaposlena pri polnitvi kisika iz kompresorja v valje. Enega od nesrečnežev je eksplozija raztrgala na drobne kose, tako da so morali posamezne ude in dele mesa pobirati okrog med ruševinami ter so bili nekateri priplejeni celo ob strap. Drugi delavec pa je bil še pri življenju, pa ves oblit s krvjo in ves v eni rani. Nesrečnež, ki ga je raztrgalo na kose, je bil 41 letni delavec Ivan Strnad, oženjen in oče treh nepreiskanih otrok, njegov ranjeni tovariš pa je 40letni Hinko Dimaier, oženjen, pa brez otrok. Oba sta doma iz Ruš. Dimaierja so mariborski reševalci, katere so poklicali telefonično v Ruše, nemudoma prepeljali v bolnišnico v Maribor, kjer so ugotovili, da ima zlomljeno roko in nogo ter vse polno

Občni zbor fantovskega odseka sv. Peter bo drevi ob 8 zvečer v društvenih prostorih. Vabimo celokupno članstvo, redno in podporno, da se ga gotovo udeleži. Odbor.

Iz policijske torbe

Ljubljana, 15. septembra.

Tatvine koles. Kakor je videti, so se v zadnjem času spet začele množiti tatvine koles. Policijska uprava je v zadnjih dneh dobila kar štiri prijave o takih tatvinah. Tako je bilo pred kavarno Sitrar na Vidovdanskim cesti ukraden Anzič Francu skoraj novo kolo z dinamo svetilko v vrednosti 1000 din. — Dan prej se je s Tržaške ceste odpeljal s kolesom Seška Ivana neznani tat. Kolo, ki je bilo znamke Styria, je bilo opremljeno tudi v dinamo svetilko in s prtljžnikom, tako da trpi Sešek 1600 din škode. — 8. avgusta pa je nekdo izpred gostilne Triglav na Celovski cesti sunil Simončiču Francu kolo znamke »Tajfun«, ki je bilo vredno svojih 400 din. Prav tako si je neznani nepridiprav »izposodil« meni nič, tebi nič, na dvorišču neke hiše v Dalmatinovi ulici 500 din vredno kolo znamke »Dürkoppe«, ki je bilo last Hugona Scholla, in se ni z njim več vrnil. — Podobne prijave o tatvini koles so prišle na policijo tudi iz drugih krajev izven ljublj. policijskega okoliša.

Druga tatvina. Upravi ljubljanske policije pa je bila prijavljena v poslednjih dneh še cela kopa drugih tatvin. Selan Marija iz Dobrunj je na primer prišla povedat na policijo, da ji je bil 9. septembra na Pogačarjevem trgu ukraden rumeno barvan in znotraj zelo pleskan mlekarški voziček, vreden 1500 din. — V času od 26. maja do 1. septembra pa je bilo iz stanovanja Petriča Ivana na Tyrševi cesti 15 pokradeno najrazličnejše blago, med tem tudi par zlatih uhanov z akvamarin kamenčki, črna boa, bela ženska obleka, električni likalnik, 10 ruh, 4 beli namizni prtli, mala rožnata preproga, črnilnik, 2 kuhinjski zavesi, par moških škornjev, kos svilenege temnomodrega in kos svilenege rozastega blaga. Skupna vrednost vseh ukradenih predmetov je 3670 din. — Pavliču Viktorju, trgovskemu potniku iz Ljubljane pa je 3. julija nekdo odnesel iz osebnega vlaka med postajama Rateče-Planica-Jesenice nov kovčeg, v katerem je bilo razno perilo in polni list. — V Svetiški ulici je neznani tat odnesel prejšnjo nedeljo Pompe Matildi 170 din gotovine, nekaj ženskega perila, črno ročno torbico in rdeče korale, tako da ima Pompelova 510 din škode. — Prav tako je bilo v noči na prejšnjo nedeljo ukraden pri mitnici na Smartinski cesti 9 in kovnega železa v vrednosti 100 din, ki je bilo last Mestne občine. — Prav tako je pri ograji na Vodnikovih cesti bila ukradena na škodo Mestne občine 4 m dolga tračnica v vrednosti 100 din. — Neznani tat je okradel 9. septembra Jugovca Antona v nekem prenočišču v Florijanski ulici in mu odnesel več kosov obleke in druge oprave v skupni vrednosti 110 din.

ran od drobcev jeklenega valja. Vendar za enkrat še ni nevarnosti za njegovo življenje ter zdravniški upajo, da bo ozdravel.

Nepredvidnost - vzrok nesreče?

Strnad in Dimaier sta bila zaposlena vsak pri svojem stroju za polnjenje jeklenih valjev s kisikom. Eksplozija je nastala pri Strnadovem stroju. Ni moglo ugotoviti neposrednega vzroka nesrečnega primera. Verjetna sta dve razlagi: ali se je Strnad zmotil, pa je že poln valj pristavil k stroju, misleč, da je prazen ter ga je hotel znova napolniti, ali pa, kar je verjetnejše, da je zaprl najprej cep za polnjenje valja, potem pa je hotel napolnjen valj odmakniti, pa mu je pri tem padel po tleh, kar je povzročilo eksplozijo, ki je nato izzvala v istem trenutku še eksplozijo drugega valja, ki je bil napolnjen ter je stal nekaj korakov proč od obeh delavcev v kotu prostora. Strnada, ki je stal tik poleg mesta eksplozije, je popolnoma raztrgalo, Dimaier pa je bil zaposlen pri drugem stroju nekoliko vstran, pa je imel srečo, da mu ni eksplodiral še valj, katerega je sam polnil. Na ta način je ostal pri življenju.

Ostanke raztrganega trupla pokojnega Strnada so položili v krsto ter jih bodo pokopali na ruškem pokopališču.

Raznoterosti iz dnevne kronike

Ljubljana, 15. septembra.

Kralj v Ljubljani

Včeraj okrog pol 11 so prišli v Ljubljano trije dvorni avtomobili, ki so se ustavili najprej pred Gregoričevim drogerijo v Prešernovi ulici. Prvi je stopil v trgovino sam kralj Peter II. in njegov bratranec princ Aleksander. Kralj se je zanimal za razne fotografske potreščine in se je pri tem izkazal za odličnega poznavalca v tej stroki. Po ogledu si je izbral precej fotografskega materiala. Posređeval mu je lastnik drogerije, ki mu je ob slovesu poklonil tudi lep šopek rdečega cvetja s poudar-

— Velika poslastica so za razne tatove tudi dinamo svetilke, ki jih krađejo kar na debelo. Trenutno ima policija štiri take prijave. — V noči na 8. septembra sta dva neznanca zlikovca skušala vlomiti v kuhinjo Zlatnika Franca v Zapužah, vendar pa so ju pravočasno zapazili in sta pobegnili. — Naslednjo noč pa je neznani moški vlomil v stanovanje Kranjca Viktorja v Cankarjevi ulici, vendar ni odnesel ničesar, ker je iskal samo denar. — V nedeljo ponoči pa je neznani moški nameraval izvršiti na vrtu karmeličanskega samostana na Zaloški cesti tatvino sadija, a ga je sestra, ki je stražila na vrtu, pravočasno opazila in preplasila, da je pobegnil. O tem dogodku so se po Ljubljani raznesle naravnost senzacionalne govorice. Vse je pripovedovalo o nekem vlom, ki naj bi se bil izvršil v samostan, in da so bile sestre zaradi tega tako prestrašene, da je bil po vsem samostanu krič in vik, ker da so najmanj mislile, da so vdrl v samostan bog ve kakšni razbojnik ali celo kakšni drugi hudobci. To je ponoven dokaz, kako je ljubljanski firbec naravnost jezen raznih senzacij, ki si jih kar imisli, če jih ni v resnici.

Brzina

Rdeči nacionalist »Slovenski narod« je v včerajšnji številki priobčil nekako poročilo iz Brna. Baje mu ga je pisal njegov urednik. V pismu ni nič omembe vrednega, kakor v »Narodovih« poročilih sploh, vsek tistega besedovanja je v začudenju, da v Ljubljani še prav nikjer ne vidiš plinskih mask po izložbah; v Brnu jih je namreč »Narodov« mož videl vso povsod in se mu je milo storilo, da ni tako tudi pri nas. Omenjamo to brezpomembnost samo zaradi tega, ker se nam zdi sumljivo, da bi mogla priti pošta iz Brna do »Naroda« v eni noči. Na koncu poročila pravi namreč brnški popotnik, da je dobil celo prve izdaje o obsebnem stanju v CSR, ki so izšle zvečer. Tej pripombi pristavlja »izvirno« svoje poročilo, vzeto dobesedno iz biltena ljubljanske Avale. Poročilo je bilo napisano 13. sept. zvečer v Brnu in 14. sept. ga je »Narod« že prinesel. Ta poštna ekspeditivnost pri »Narodu« je res zavidanja vredna, samo, da ji ni moči verjeti. Saj »Narod« včeraj sam priznava, da se pri njem celo zastojna vabila, katerih sicer nikdar ne zametava, zamešajo pri njem tako čudovito, da se jim more oddolžiti šele po treh mesecih. Vse te zmede so najbrž krivi napori, s katerimi »Narodov« možje, bodisi v Brnu, bodisi doma skušajo spraviti v sklad navdušenje za sveto slovansko stvar, za jugofašizem, za veliko Rusijo in za izvirno nemško rajhovsko reklamo, kar vse najdeta na straneh tega španskega lista. Omenjeno poročilo pa po našem skromnem mišljenju ni moglo priti tako naglo iz Brna v »Narod« drugače, kakor s posebnim letalom znamke »Krasnaja raca«. Pri »Narodu«, kjer se vedno bolj razumejo na rusko, bodo že lahko sami uganili, kaj to pomeni.

Izpred obrtnega sodišča

Če se uslužbenec med delom vdaja pijančevanju

Miloš je bil voznik v prevoznikem podjetju. Prihajal je večkrat vinjen v službo, vendar je svoje delo vršil; gospodar je to videl, pa ga ni pokaral. Nekega dne je Miloš prišel zopet vinjen na delo. Gospodar ga je takoj odlovil, ne da bi se bil prepiral, ali je Miloš sposoben za delo ali ne. Miloš je iztoževal mezdno za 14 dnevno odpovedno dobo. Podjetnik se je branil plačilu in navajal, da Miloš ni mogel več dalje obdržati v službi, ker je bil večkrat vinjen. Podjetnik je bil obsojen v plačilo. Razlogi: Po § 239 št. 11 obrt. zak. sme službodajalec brez odpovedi odpustiti uslužbenca, če se ta navzlic ponovnemu opominu med delom udaja pijančevanju. Nesporno pa je, da toženec nikdar ni opominjal Miloša, da ga bo zaradi pijančevanja odpustil. Pač pa bi ga bil toženec lahko odpustil brez odpovedi po št. 3 tega paragrafa, če ne bi bil Miloš zaradi pijanosti vršil službe; tega pa toženec niti trdil ni.

kom, da je zelo srečen in ponosen, da je kralj izkazal njegovi trgovini to žast. Iz Prešernove ulice so se dvorski avtomobili odpeljali na Mestni trg, kjer sta kralj in njegov bratranec nakupila precej tehničnih igrač. Medtem ko sta se visoka gosta mudila po trgovinah, se je zunaj nabralo polno ljudi in so ju ob odhodu navdušeno pozdravljali. Zlasti mnogo je bilo občinstva na Mestnem trgu, kjer se je v teku dobre četrt ure zbralo kar okrog tisoč ljudi. Kralj se je za pozdrave prisrčno zahvaljeval z roko. Po nakupu so se dvorni avtomobili odpeljali nazaj na Bled in ljudje so jih skozi vse mesto navdušeno pozdravljali.

Samomor mladega mehanika

Snoči se je vrgele pod vrhniški vlak, ki prihaja v Ljubljano okrog 18. osemnajstletni mehaniški pomočnik Josip Jakopič, ki je bil zaposlen pri mehaniškemu mojstru Kopaču na Bleiweisovi cesti. Fant, ki je bil rojen v Ljubljani in pristojen v Ptuj, je bil brez staršev in prepuščen popolnoma sam sebi. Ni znan, kaj ga je nagnilo — baje nesrečna ljubezen —, da si je na železniškem prelazu za viškim pokopališčem na tako grozen način vzel življenje. Kolesa lokomotive so ga v trenutku popolnoma raztrgala.

Samomor je vzbudil pri ljudeh, ki so to takoj opazili, veliko razburjenje. Obvestili so policijo, ki je takoj poslala tja svojega zdravnika dr. Lužarja in dežurnega policijskega uradnika Keteja. Ta dva sta ugotovila dejanski stan in odredila prevoz trupla v mrtvašnico na Vič.

Trije delavci so se ponesrečili

Leta 1912. rojeni delavec Skobe Jože, ki je zaposlen pri stavbeniku Ledlu Ivanu, je včeraj tako nesrečno padel z odra na Dunajski cesti, da si je zlomil roko in nogo. — Prav ista nesreča pa se je primerila včeraj tudi Maroltu Ivanu, mizarskemu pomočniku iz Dravclj, ki je bil rojen leta 1901 in zaposlen pri tiskarju Naglas. Tudi ta je padel pri neki stavbi v Celju z odra in si zlomil roko in nogo. Prepeljali so ga v Ljubljano in ga oddali prav tako kot Skobeta v splošno bolnišnico. — Ponesrečili pa se je včeraj na Vrhniki tudi 19letni delavec Dolinar Jože iz Smrečja. Pri napeljevanju elektrike je padel nanj težak drog in ga hudo pretrč prsi koš. Tudi on je sedaj v bolnišnici.

Naročajte in širite

Slovenski dom!

Andrew Smith:
Bil sem delavec
v Sovjetski Rusiji

Stopil sem do odra in položil na mizo izkaznico, katero sem imel od leta 1919. Vsi navzoči so se osupli dvignili kakor na povelje ob tej nenadni odločitvi. Zdelo se jim je neverjetno, da se more kdo tako lahko odločiti toli zaželenemu in iskanemu položaju člana komunistične stranke v Rusiji!

Jaz sem nadaljeval:
»Ker se Polkin tako grenko pritožuje zaradi težav, ki sem jih povzročal stranki, ga bom rešil svoje navzočnosti. Ker se vam ni v treh letih posrečilo, da bi me bili prepirali, dvomim, da se vam to sploh kdaj posreči. Če se ne bi vrnil v Ameriko, da tam povem delavcem, kakšen komunizem uganjate v tu, bi se mi zdelo, da sem kriv zločina ne samo nad delavci, marveč tudi nad svojimi načeli.«

Polkin se je zdelo, da bo planil iz kože. Skakal je poleg stenografinje in vpil:

»Zapiši! Ali si dobro razumela?«
Uboگو dekle je zastoj skušalo odriniti ga od sebe, kakor kužen mrčes, ki je brenčal okoli nje.

Razgrel sem se tako, da se je seja zelo zavlekla, toda moj nemir se je polegal. Nadaljeval sem:

»Odkar sem začel delati, sem se bojeval za svoj razred, bojeval za

boljše življenje proletarcev. To boljše življenje bom našel tu, sem se slepil. In kaj sem našel? Sedemnajst let je že, kar je zmagala revolucija in poljožaj je slabši, kakor pa je kdaj bil, zadržno pa slabši, kakor pa je bil pred tremi leti, ko sem prišel jaz sem. Uvedli ste vladno strahu in nasilja namesto vlade delavcev. Tisoči in tisoči poštenih delavcev, nedolžnih, so izgnani, so zaprti v kazenskih taboriščih, ali pa ste jih postrelili zaradi uboja Kirova. Ti nesrečniki niso od daleč, ne od blizu sodelovali pri tem umoru in niti ne vedo, za kaj gre. Ali mislite, da boste opozicijo zadušili s takimi sredstvi?

»Ali mi morete v svetovni zgodovini pokazati eno samo državo, kjer bi bila revolucija vzdrževala strahovlado celih sedemnajst let? Kako si torej drznete trditi, da mislite vzdigniti revolucijo v drugih državah, če je pa ta država, tako imenovana domovina delavcev, kjer baje delavci žive svobodni, v resnici taka, da jih milijoni umirajo od gladi? Kaj mislite, da bodo tudi delavci šli za vašim zgledom, ko pa vendar vidijo, da pobijate kakor pse vse tiste, ki ne odobravajo vaših načinov?«

Kot komunist, kot član stranke ne morem pred svojimi delavskimi tovariši več jemati nase odgovornosti

za vse, čemur sem bil tukaj priča. Niti trenutke se nečem več udeleževati dela vladavine, ki se vzdržuje na oblasti samo z morijo nedolžnih ljudi. O mojem prepričanju ste si bili že od vsega začetka na jasnem. Nemo goče mi ga je spremeniti. Ugodnosti in obljube nimajo name nič učinka, in sem vas na to že opozoril. Ker se mi pa ne bo nikdar posrečilo, da bi spremenil vaše nehanje, vam torej ni treba drugega, kakor da mi nemudoma vrnete svobodo.«

Liberov me je ustavil:
»Pa zakaj misliš, da bi se nič ne moglo zboljšati? Kaj bi bilo moči storiti, da te obdržimo tukaj?«

Polkin je ponavljal za njim kakor papiga:
»Da, da, to, to bi radi vedeli. Daj, povej nam!«

Jaz sem odgovoril:
»Ne, ni vam do tega, da bi vedeli, kaj vam imam povedati. Sicer pa bi se mi tako in tako nikdar ne ujemali. Tistega, kar imam na srcu, da bi vam povedal, je toliko, da bi potreboval mesec dni. Toda odgovorite mi na tole vprašanje: zakaj ne daste tudi meni enakega talona, izkaznice za živež, kakršne dobivajo ruski delavci?«

Polkin je v višku začudenja vprašal:

»Kaj je to vse, kar zahtevaš?«
»Ne, ni vse. Hočem, da bi vi, ki ste člani stranke, živeli in jedli prav tako kakor drugi delavci, da bi žrtvovali svoje prednosti in živeli kakor proletarci. Da, in tudi, da enako stori sam Stalin. Potem pa ostanem v Sovjetski Rusiji.«

Od tu in tam

Trgovinski minister inž. Kabalin je bil včeraj v Zagrebu, kjer se je zglasil na bankni upravi. Popoldne pa je pristojnost seji zagrebskega Pokojninskega zavoda, na kateri se je izbral odbor. Kakor znano, bo za belgrajskim zavodom začel v kratkem samostojno poslovati tudi zagrebski.

Carinski stroški pri osrednji carinski blagajni so v prvi desetini septembra znašali 30.346.563 din. V prvi desetini septembra preteklega leta so ti stroški znašali 29.189.945 din. Z ozirom na to je bilo letos v istem času plačanih 1.156.618 din več, kar pomeni 3,96%. Od 1. aprila do 10. septembra letos so osrednje carinarne blagajne plačale vsega 461.659.359 din. Za isto dobo je bilo določenih po proračunu 449.193.333, kar pomeni, da je bilo plačanih 12.466.026 din več.

Mestni svet v Kruševcu je na slavnostni seji 12. septembra t. l. soglasno izvolil za častnega mestnega mesta Kruševca predsednika vlade in zunanjega ministra dr. Stojadinovića. V zvezi s tem in zaradi izročitve diplome je predsednika vlade in zunanjega ministra dr. Stojadinovića obiskala v njegovem kabinetu v zunanjem ministrstvu deputacija najuglednejših Kruševčanov.

Na podlagi zakona o gospodarskih zadrugah je včeraj kmetijski minister dr. Svetislav Stanković odobril pravilnik Glavne zadruge zveze, ki je bil sprejet na ustanovnem obnem zboru Glavne zadruge zveze 1. septembra letos v Belgradu. Pravila so odobrena z malimi spremembami, ki so čisto formalnega značaja.

Posebna švicarska delegacija, ki se pogaja z našo državo za izpolnitev dosedanjih trgovinskih pogodb, se mudi v Belgradu že nekaj dni. Ne gre tu za kako novo pogodbo, temveč za odstranitev ovir v trgovini med obema državama. Poprej je med obema državama veljal klirinški način plačevanja, pred nekaj meseci pa je Svica sprejela jugoslovanski predlog, naj se uvede plačevanje s svobodnimi devizami. Nastale pa so takoj v začetku težave. Svica more kupovati pri nas le pšenico in koruzo, kajti rudnin ne rabi dosti, ker nima svojega premoga. Pri žitu pa nikdar ne ve, če ga bo kaj ostalo zanjo, ker vse pokupita Italija in Nemčija. Razen tega pa so cene jugoslovanske pšenice mnogo višje kakor na drugih tržiščih.

Iz vlaka je padel in se ubil v bližini bosanske postaje Branica poljedelski delavec Nikola Šok, ki se je vračal domov iz Slavonije s svojimi tovariši. S svojimi prihranki so si bili delavci kupili mnogo blaga in ga naložili v ozke vagonce. Prav to je bilo tudi vzrok nesreče. Na hodniku je bila gneča. Ko so se vrata vagona nenadoma odprla, je Šok padel iz vlaka na glavo. Obledel je na mestu mrtev. Zapustil je ženo in osem nepreskrbljenih otrok.

Ravnateljstvo pomorskega prometa v Splitu je že izgotovilo načrt za zgraditev novega severnega pristanišča v Splitu ter načrte za razširitev pristanišč v Šibeniku, Ploču in Gružu. Za dela v pristanišču Sušaka je bila že razpisana licitacija, ter je postavila najnižjo ponudbo domača tvrdka. Za graditev splitskega severnega pristanišča je določenih 25 milijonov dinarjev. Denar bodo dobili iz posojila, ki so ga najeli na račun pristaniških pristojbin.

Z očetno kislino se je zastrupil triletni otrok, sin kmetarja Marunića v Ždali pri Koprivnici. Domači so iz neopretnosti pustili na mizi steklenico kisline in se umaknili iz hiše. Ta hip pa se je otroče splazilo na mizo in v dusku izpolilo kislino. Na njegove krike je prihitel oče, toda otroku ni bilo več pomoči, ter je izdihnil v silnih mukah.

Zastopniki vseh trgovskih in obrtniških zbornic so se zbrali včeraj v Belgradu in razpravljali o razmerah v jugoslovanski trgovini. S temi razpravami so končali že včeraj, danes pa so obiskali nadrejenega ministrstva ter ministrom predložili svoje predloge s spomenico, v kateri se bavijo s sedanjim stanjem našega gospodarstva, zlasti pa z vprašanjem naše notranje in zunanje trgovine.

Lastniki kinematografov so včeraj zborovali v Belgradu. Lastniki so se pritoževali nad prevelikimi davkami in davčninami, ki jih morajo plačevati na račun državnih pristojbin. Izglasovali so tudi resolucijo, v kateri zahtevajo znižanje teh taks. Da bi svojemu protestu dali še bolj viden poudarek, so bili vsi kinematografi po vsej državi v znak protesta včeraj zaprti.

Vsega vina so lani jugoslovanski vinogradniki pridelali okrog 2 in pol milijona hektolitrov. Večina tega vina je šlo preko zime in letošnje pomladi v promet, le proti sredi leta je trgovina zastala. Če ta zastoj ne bi nastopil, bi brzkone zaloge vina ne zadostovale niti do nove trgateve. Poenajstvanju trgovine so krive visoke cene, kar je razumljivo ob dejstvu, da se cene dvignejo, čim zaloge pojenjujejo ter je povpraševanje še vedno veliko. Povprečno je ostalo doma še okrog 15% lanskega pridelka, pa še to je skoro vse v rokah vinskih trgovcev.

Že okrog 11.000 vagonov letošnje pšenice je odkupila Privilegirana izvozna družba od pridelovalcev. Povprečno odkupi družba dnevno po sto vagonov. Zanimivo pa je, da kmetje ne hite prodajati pšenice, očitno zato, ker čakajo, da se bodo cene še dvignile, ter računajo pri tem na mednarodno napetost, ki se lahko izčrpa v vojno. Vsi veliki vojvodinski in slavonski mlini so se z žitom že oskrbeli v velikanskih množinah. Vse pa kaže, da bodo cene pšenice zuele padati, ker so se znižale na vseh večjih svetovnih žitnih borzih.

Slivavka in parkljavka sta se začeli širiti tudi med bosansko divjačino. Živnozdravniška postaja na planini Romaniji je ugotovila že več primerov obolenja na smah. Zaradi tega je banska uprava odločila, da se lov s psi na srne, ki bi se moral pričeti že z današnjim dnem, odloži do vse dotlej, dokler parkljavke in slivavke ne bodo popolnoma zatrli.

12 milijonov dinarjev je določila vlada za izsuševanje Lonjskega in Mokrega polja, ki se razprostirata ob Savi od Dugega sela pa skoro do Siska v površini 145.000 jutov. V teh dveh poljih so skoro vsako leto na jesen in pomlad velikanske poplave, ki jih povzroča reka Lonja. Prizadeali so prosili za podporo države, ki naj bi najprej zgradila 20 kilometrov dolgi zaščitni nasip ob desni obali Lonje do bližnje Siske. Ta nasip bi veljal 7 milijonov dinarjev ter bi obvaroval pred poplavami okrog 32.000 jutov plodne zemlje. Vlada pa je priznala nujnost še za drugi del nasipa ter je odobrila 12 milijonov dinarjev.

V bližini Bazovice, v smeri proti Sežani, je v preteklem mesecu nenadoma začelo nebo, da so prebivalci v Trstu in daleč naokoli mislili, da se je zopet pojavil severni sij. Kmalu za tem pa se je razširila vest, da je v bližini Bazovice pričelo goriti več vojaških objektov, med njimi tudi smodnišnica, kar je povzročilo tako močno svetlobo. Vzrok tega požara ni znan, pravijo pa, da je v zvezi s stalnimi nevihtami in s tem združenimi strelami.

Na klopi v Zvezdnem drevoredu

Ljubljana, 15. septembra.

Opravek imaš tvoj nekje v bližini univerze, pa moraš čakati. Malo pozneje se oglasi, si ti dejali. Kam bi se dejal ta čas, se vprašal. Najbliže ti je »Zvezda«, pa ne kavarna, drevored, ali »park«, kakor hočeš. Popoldne je še zgodno, po treh, štirih dneh spet si se sonce in tisti ljudje, ki imajo kaj časa, se pridno ozirajo po pripravi klopi, kamor bi položili za nekaj časa kosti svojega rojstva. Zdaj so minili vroči poletni dnevi, ko so se ljudje in živali zatekali v senco, da bi se vsaj malo skril vročim sončnim žarkom; teh dni letos sicer ni bilo mnogo, nekajkrat pa je vendarle tako pripekalo, da se je kar težko dihalo. V mestu se zidovje naglo segreje, potem pa se na ljudi vleže puhtela soparica kakor od razbeljene pečli. Ti časi pa so zdaj v kraju. Hladnejše postaja in ljudje se že ozirajo za soncem; tja radi hodijo, kjer je modra mestna občina svojim meščanom v blagor postavila lepe zelene klopi. Sedajo, se udobno zleknejo in predajajo dobrodejni sončni žarkom; že se grejejo kakor martinčki. Tudi ti se ogledaš za tako pripravo klopi; sreča ti je naklonjena, ne bo ti treba prisedati. Lepa, nizka zelena klop te povabi. Sedeš, prižgeš cigareto in gledaš ljudi, ki hodijo mimo tebe po glavni poti, ki pelje skozi drevored. Staro in mlado hiti mimo tebe, gor in dol, po opravih, v službo, na sprehod. Nekim se pozna, da v Ljubljani niso domačini, ampak gostje. Od časa do časa te kdo pozdravi s poti; znanec ti zamahne z roko ali pa te pokliče po imenu. Začuden te pogleda, češ, kaj pa ti iščeš tukaj.

Ljudje, ki imajo preveč časa

Razgledaš se po sosednih klopih. Največ »gostov« v Zvezdi daje penzionistovski kader. Stari gospodje prihajajo, se ustavljajo pri svojih znanih, premlevaljo novice, ki so jih slišali, pretresajo nesreče, draginjo, »pomembnejše dogodke iz lokalne kronike, vso notranjo politiko, pri čemer dobera pretehtajo sposobnosti posameznih vodilnih mož, ki krmarijo našo ladjo. Največ opravka in glavobola pa jim seveda zadaja zlasti današnji zamotan mednarodni položaj. Ure in ure dolgo ugibljejo o tem, ali se bo iz sedanjega godlje »izcimila« svetovna vojna, kdo bo v tej vojni najhujši, katere države se bodo po vsem videzu »vezle skupaje in kako se bo ta vojna končala. Včasih se ti politični amaterji z nekoliko poživljeno debatersko strastjo tudi malo sporeko; nihče ni rad manj učen in v mednarodni politiki manj razgledan kakor njegov sosed. Po teh malce otročjih medsebojnih, seveda le besednih obračunavanjih pa se politično nebo spet lepo zjasni in kmalu zasije po neurnih oblakih zlato sonce sprave in pomirljivosti. Beseda da besedo — in tem starim možem, ki v življenju niso bili vajeni brezdelja, ampak so vsak dan pregarali v službi skoraj od zore do mraka, se zdaj, ko so nastopili zasluženi pokoj in se čutilo nekako porinjene v stran od aktivne delavnosti in živga toka, sami od sebe ponujajo spomini. Najprej malo pokramljajo — sami ne vedo, kdaj jih pogovor napelje v to smer —, kako je bilo včasih vse poceni, kako pa je zdaj vse drago — pa se kmalu spet znajdejo pri vojni. Spomini očivje. Zdaj pa vedo mnogo povedati vsi ti stari vojščaki: kako je bilo v Rusiji, v Karpatih, v Galiciji, v sibirskem ujetništvu, v Dolomiti, »na Monte Grappa«, na Pavi in drugod. Bog ne zadeni, da bi se v te njihove pogovore vtaknil kdo, ki med svetovno vojno iz tega ali onega razloga ni bil na fronti! Kakor jastrebi se zaženo kar hkratu vanj: »Tih bodi ti, ki si doma babo vahal!« ga odpravijo in revež mora pri priči umolkni.

Stare žene, mamice in otroci

Sediš in poslušaj, gledaš v nebo in v krošnje visokih konjanov, ki že rahlo rumene. Pa pride stara žena, pogode nekaj nerazločnega in prisede. Vsa je zgrbljena. »Zdaj se pa že, test!« prileže človeku, če sede na sonce,« pravi čez čas, »kar mraz je danes, ne bo dolgo, pa bo spet zima.« Seveda ji pritrdisi in še sam kaj dostaviš, pa sta kmalu v živem pogovoru; ženske so že po prirodi zgovorne, pa bodi stara, bodi mlada. Kmalu lahko izveš marsikaj iz preteklih ljubljanskih zgodovine, saj je žena stara — kakor ti pove — že šest in sedemdeset let. »Včasih je bilo vse drugače, kakor je zdaj,« pravi in kmalu izveš, ka je bilo vse drugače in kako. Če si prav razveden, lahko izveš tudi zgodovino njenega življenja. Iz posameznih opazk začetis, da ta žena že začena po malem misliti na smrt in da ta lepi dan doživlja ne kot nekaj obetajočega, ampak kot dragoceno milost v življenjski jeseni. Ne traja dolgo, pa se na sosedni klop ustavi dve mladi mamici z nežnim zarodom; najmlajši sinček roma v naročje, drugi pa kobaca po pesku in teka med drevjem ter se molči z otročjo igro. Precej postane v Zvezdi bolj živo. Zdaj pride od nekod še ta ali ona znanica in »O, dober dan, gospa, kako pa kaj?« ter »O, kako je že velik, ali je fantek ali punčka?« ter vsa dolga vrsta »ohov« in »ahov« ter vprašanj brez konca se vse obvladuje razlegne po Zvezdi.

Brezposelni

K tebi in k stari ženi prisede brezposelni. Tudi on se počasi pripravi do besede. Zdaj pride od nekod še drugi; nekaj časa menca, potem pa prisede; za njim tretji, zanj pa že ni prostora, kar zraven stoji. Kmalu se zaplete v pogovor; o delu se menijo, in človek kar ostrmi, ko sliši, kako dobro vedo, kdaj bo ta ali oni podjetnik spet začel s kakšno rečjo, največ je govora o zidavah — začudi se, ko sliši, kako dobro vedo za slednjega, kako plača in kakšen je. Ne samo za Ljubljano, tudi za Medvode in Kranj in še daleč iz mesta na vse strani vedo vse do zadnjih podrobnosti. Krejga se nad tistimi svojimi vrstniki, ki se dela otepajo. Kmalu sprevidiš iz njihovih pogovorov, da so brezposelni le od časa do časa, da pa pridno stikajo za delom. Ničesar se ne branijo. Ko nekaj mencajo zaradi cigaret, jim ponudijo — in že so postavljeni prijateljski stiki. Čudovito, koliko začle cena cigareta za vzpostavitev zaupljivosti! Ni dolgo in že razpravljate, kakor bi se poznali z njimi dolga leta; samo nerodni ne smete biti in vase zaprti. Ljubljanski meščan misli, da mora »dali nekaj nase, pa se brezposelnih varuje, kakor bi bili govanci ali garjevi. Nista samo domišljija in »bonton« kriva za to, tudi napačna sramežljivost, ki si privzema masko togosti in nedostopnosti dela pri Slovenceh med posameznimi sloji nepotrebnih in mučnih prepade. Če pa se lepo spusti v razgovor, potrpežljivo poslušaj in o pravem času tudi sam kaj dostaviš, se z njimi lahko prav lepo in prijateljski porazgovoriš. Takrat zapaziš, da so to prav dobri ljudje, v nesreči in pomankanju dobri tovariši in prijatelji ter da ne gledajo s tako obupanostjo in mrzlovoljnimi očmi svojega srečnejšega okolja, kakor to predstavljajo razni »socialni« pisatelji in pesniki, ki vsak dan lahko jedo dunajski zrezek in česar se jim pozeži srce, iz njihove revščine pa si pridno s pisarijo kujejo kapital. Tudi »nevarni« in »garjevi« niso — kakor si to predstavlja ljubljanski »ugljeni« meščan in gospa, ki pelje na sprehod svojega pinča ter ob

pogledu na te ljudi pridno viha nos ter strmi naravnost predse.

Brezposelni kramljajo o delu, pomenijo pa se tudi, kako je bilo prejšnje nedelje, kje so bili, kako so se imeli; tudi ti ljudje se radi povesele, saj je njihovo vsakdanje življenje težko. Zdi se pogovarjajo o nekem Martinu, ki da »ga že tri dni lomil«. Ne traja dolgo in Martin jo res — kakor lupus in fabula — pritoče od nekod dobro »notranje« iluminiran; malo šari in gleda, potem pa se vleže na senčnato klop in čez čas že prihajajo do nas čudni, hrčeti glasovi.

Zdaj je prišla tvoja ura; prijazno se poslovíš in odideš tja, kamor si bil namenjen. Prav dobro se ti zdi, da si posedel v Zvezdi na klopi, saj si dobil konec krajev kar precej informativen in poučen vpogled v razmere ljudi, ki stoje življenju nekako ob strani kakor pastorki: otroci, ki še niso vanj prav stopili, stare žene in penzionisti, ki so svoje odsušili, ter brezposelni, ki morajo v najlepši moči in dobi brez dela čakati s prekrižanimi rokami in spočitimi telesi.

Iz športne krošnje

Na seji medbalkanskega odbora, ki je bila včeraj dopolne in na kateri so prisostvovali delegati vseh držav-udeležence letošnjih tekem, je bilo sklenjeno, da se v bodoče sprejme v redni program balkanskih tekem tudi deseterboj in tek preko naravnih zaprek na 3000 m (steeple chase). Tekmovanje v teh dveh disciplinah bo vedno na terek in sredo po pričetku tekem. Nadalje je bilo na seji določeno, da sme vsaka država poslati na tekme balkanskih narodov po 23 tekmovalcev (dosedaj samo 20).

Balkanske igre naj bi organizirala za leto 1939. Bolgarska, ki pa mora svoj pristanek dati najkasneje do 1. decembra 1938. Za primer, da Bolgarska ne bi izvedla tekem, se je ponudila Turčija, v skrajnem primeru pa prevzame izvedbo Grčija. Met diska v »helenskem« stilu ostane še nadalje na programu balkanskih tekem. Po končanih balkanskih tekmah bo medbalkanski odbor vsako leto izdal posebno spomenico. Končno je bil sprejet predlog bolgarskega delegata Isajjeva, da razpiše odbor natečaj za skladbo balkanske himne, ki se je smejo udeležiti samo glasbeniki iz Balkana.

Žensko evropsko prvenstvo v lahki atletiki. Po moškem lahkoatletskem evropskem prvenstvu bomo imeli v soboto in nedeljo, 17. in 18. septembra tudi žensko evropsko prvenstvo v lahki atletiki, ki bo na Dunaju. Po dosedanjih prijavah kaže, da bo to dosedaj največja ženska lahkoatletika prireditve. Dosedaj je 16 držav prijavilo 144 tekmovalk.

Tekme žensk v lahki atletiki so stvar povojnega časa. Nekaj let po svetovni vojni je bila ustanovljena mednarodna ženska športna zveza, ki je prve tekme priredila leta 1922 v Parizu. Pariškim tekmam so vsako četrto leto sledile tekme v Göteborgu, Pragi in Londonu. Pri zadnjih tekmah v Londonu leta 1934. je odločno zmagala Nemčija s svojimi tekmovalkami, ki so tedaj priborile trikrat toliko točk, kot Poljakinja, ki so bile na drugem mestu. Tudi pri letošnjem evropskem ženskem prvenstvu ima največ izgledov na zmago Nemčija.

V lahkoatletskem dvoboju med Francijo in Švico v Baselu so zmagali Francozi s 95:80 točkami. Doseženi rezultati so bili: Tek na 200 m Hämi (Švica) 21,8. met krogle Noel (Francija) 14,74 m. skok v višino Ergenzberg (Švica) 180 cm. tek na 800 m Leveque (Francija) 1,55. met kopja Neumann (Švica) 64,60 m. tek na 110 m preko zaprek 15 sek. met diska Noel (Francija) 49,28 m. tek na 400 m preko zaprek Jove (Francija) 55,3. skok ob palci Ramadier (Francija) 380 cm. met klavira Vido (Švica) 48,73 m. tek na 400 m Geratte (Francija) 49,7. tek na 1500 m Messner (Francija) 4 min., tek na 5000 m 15,22. tek na 100 m Segers (Švica) 10,7. štafeta 4 krat 100 m Švica 41,8. Rezultati tega dvoboja odgovarjajo približno rezultatim, ki so bili in ki bodo doseženi na letošnjih balkanskih igrah.

Prijavite se za izlet s posebnim vlakom v Trst, ki se vsrči dne 16. oktobra, pravočasno pri vseh biljetarnah Putnika.

Izza naših meja

Preteklo soboto 3. t. m. je prisel v Trst novomenovani tržaški škof msgr. A. Santin. Ob njegovem prihodu je zvonilo po vseh cerkvah v mestu, medtem ko mu je bil prirejen na glavni postaji slovesen sprejem. Druga dne je novi škof ob navzočnosti skoraj vse duhovščine daroval v stolnici sv. Justa pontifikalno mašo. V nedeljo 11. t. m. pa je imel škof Santin svoj slovesni vohod v stolnico v Kopru.

Številnim mlinarjem ob reki Reki delajo precejšnje sitnosti nove odredbe, ki so jih prejeli oblasti in po katerih morajo na posebnih tiskovinah vsak mesec javljati natančno o tem, koliko in kakšno žito so zmleli. Ker so vsa poročila, oziroma tiskovine sestavljene v njim nepoznanem jeziku, so težave mlinarjev še večje. Organi finančne kontrole poleg tega stalno kontrolirajo poslovanje mlinov in točnost podatkov, ki so jih podali ob mesecu.

V težkem stanju so prepeljali v tržaško bolnišnico 11 letnega Zagaria Silvija iz Bazovice, kateremu je naboj, ki mu je eksplodiral, odnesel levo roko.

Prispela je vest, po kateri so bili izpuščeni iz zaporov soudeleženci iz procesa proti Vladimiru Gortanu, ki so presedeli v zaporu 9 let, a so bili obsojeni večinoma nad 2 do 3 let ječe. — Začasno se je vrnil iz zapore Venceslav Ušaj iz Gorice. Oblasti so mu dovolile, da je šel na pogreb očeta, ki mu je pretekli teden umrl.

Cerkvico sv. Antona nad Kobaridom so italijanske oblasti spremenile v grobnico italijanskih vojakov, ki so padli leta 1917 pri polomu italijanske front.

Koliko slovenskih in hrvaških delavcev je v Abesiniji? Mesečni statistični vestnik Osrednjega statističnega urada v Rimu je prinesel podatke o delavcih, ki so se izselili v Abesinijo, ali pa so se od tam spet vrnili nazaj. Iz te statistike je razvidno, da se je do konca junija letošnjega leta izselilo iz Julijske krajine in Zadra v Abesinijo 4305 delavcev. V istem času pa se je zopet vrnilo v svojo domovino 3389 delavcev. V teh številkah pa niso vsebovani oni vojaki, ki so po končani vojaški službi ostali v Abesiniji kot delavci in se niso vrnili domov. To število seveda ne obsega samo Slovencev, ampak so zapodeni v njem tudi Italijani, ki žive v Julijski krajini, poleg tega se to število iz meseca v mesec spreminja tako, da lahko smatramo, da v Abesiniji nikoli ni bilo nad 2000 slovenskih in hrvaških delavcev.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	barometer- sko stanje	temperatura- v °C	voda- v °C	veter (smer, jakost)	Padavine v mm	Vrsta
Ljubljana	759,4	23,8	11,8	91	0	—
Maribor	758,7	21,6	9,0	90	0	—
Zagreb	763,7	25,0	16,0	90	0	—
Belgrad	766,1	27,0	12,0	90	0	—
Sarajevo	766,1	23,0	10,0	90	0	—
Vis	764,9	14,0	13,0	90	0	—
Split	764,1	27,0	18,0	60	0	—
Kumovo	762,7	20,0	22,0	40	0	NE,
Rab	764,4	24,0	18,0	60	0	—
Dubrovnik	762,6	20,0	20,0	40	0	NE,

Vremenska napoved: Porast oblačnosti, poslabšanje dosedanjega vremena.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj je bilo v noči do 7.15 megleno in oblačno. Ob 7.30 se je megla dvignila, a ostalo je oblačno do 9.50, ko je nekoliko posijalo sonce, ob 10.20 se je pričela jasnit in se je do 11.40 skoro popolnoma zjasnilo, ob tem času pa je pričela oblačnost zopet naraščati in je bilo do 14.50 večinoma oblačno. Ob 15 se je pričelo polagoma zopet jasnit in se je do 16 popolnoma zjasnilo. Tako je ostalo v noč.

Koledar

Danes, četrtek, 15. septembra: Marija sedem žalosti.

Petek, 16. septembra: Ljudmila.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjini trg; mr. Kurali, Gosposvetska cesta; mr. Bohinec, Rimska cesta 31.

Zahtevajte sporede in informacije za poseben vlak v Trst, ki vozi dne 16. oktobra 1938, v vseh biljetarnah Putnika.

Davek je vedno neprijetna stvar, ker ga moramo plačevati. Mestna socialna davščina, ki jo stalno zbira mestna občina, pa ni prisilna, temveč čisto prostovoljna dajatev, ki jo vsak po svoji moči plačuje. Občina zbira prispevke, da jih bo v zimskem času porabljala za kritje delavskih mezd pri javnih delih, ki jih bodo vsili brezposelni delavci. Vsakdo naj pazi, da izroči denar le pooblaščenemu mestne občine, ki mora za vsak prispevek izdati potrdilo in ohraniti za urad prepis potrdila.

Vsak dan do vključno dne 9. oktobra, sprejemajo vse biljetarne Putnika prijave za poseben vlak v Trst, ki vozi dne 16. oktobra 1938.

Mestna trošarina v Belgradu za predmete, razstavljene na državnih obrtnih razstavi v Belgradu. Po sporočilu obrtne zbornice v Belgradu je predsednik mesta Belgrada osvobodil vse predmete, ki so namenjeni za državno obrtno razstavo v Belgradu, mestne trošarine. Vendar ta osvoboditev ne bo veljala za primer, če bi se blago prodalo. V tem primeru bo treba trošarino plačati. Razstavljalci naj vse svoje predmete, namenjene za razstavo v Belgradu, opremijo s primerno etiketo »Razstavno blago — Izložbena roba —, prosta mestne trošarine z odločbo G. br. 18.582-38 z dne 31. avgusta 1938«. Zanatski komori v Belgradu pa je posebej poslali obvestilo z navedbo točne količine in vrste blaga, imena in primka uvoznika ter kraja, odkoder se blago uvozi.

Promenadni koncert. Turistični odbor za mesto Ljubljano priredi v četrtek 15. septembra 1938 ob 18.30 promenadni koncert Narodnega železničarskega glasbenega društva »Sloga« v Zvezdi pod vodstvom dirigenta Svetel Herberta.

Stenice uničuje zanesljivo in varno s strupenim plinom edino Desinfekcijski zavod mestnega fizikata.

Ljubljansko gledališče

Drama. Začetek dramske sezone v četrtek, dne 22. septembra.

Opera. Sobota, 17. septembra: Aida. Izven. 18. sept., nedelja: »Gejša«, opereta. Izven.

Otvoritvena predstava nove sezone v drami bo v četrtek, 22. septembra. Upriporila se bo zgodovinska drama »Car Fjodor«, klasično delo ruske dramske literature, ki ga je napisal A. Tolstoj. Naslovno vlogo igra g. Kralj. Godunova — g. Levar in Sujskeja — g. Cesar. Režija je Ciril Debevečev. Otvoritvena predstava bo za premierski abonma, nakar sledi ostale redne predstave za abonente. Zato opozarjamo na razpis repertoarja za sezono 1938/39, ki se sprejema dnevno v veži dramskega gledališča od 10—12 in od 15—17. Oglasilo se je že lepo število prijateljev Narodnega gledališča, njegovih dosedanjih, pa tudi novih stalnih posetnikov, vendar pogrešamo v listi svojih abonentov še veliko število imen, ki bi morala biti zabeležena med stalnimi posetniki — abonenti našega Narodnega gledališča. Najčastnejše mesto med abonenti zavzemajo uradniki. Vljudo vabimo proste poklice, trgovce, obrtnike, industrijce, da pristopijo v krog gledaliških abonentov. Cene so izredno ugodne.

K udeležbi naših obrtnikov na berlinski razstavi

V zadnji številki »Slovenijec« je izšel članek, ki se peča z zastopstvom Slovencev in slovenskih obrtnih izdelkov na mednarodni obrtni razstavi v Berlinu.

Slovenski obrtnik je prvič po vojni sodeloval na mednarodni razstavi ter v Berlinu dokazal svojo zrelost. Resnici na ljubo moramo priznati, da je bilo to zastopstvo hvale vredno ter je slovenski oddelek žel splošno priznanje. Izdelki so bili nagrajeni s številnimi diplomami ter častnim priznanjem, ki nam jih je priznala žirija, sestavljena iz zastopnikov vseh kulturnih držav. Saj je bila razstava aranžirana pod pokroviteljstvom našega priznanega etnografskega strokovnjaka, ki je ves aranžman odobril.

Pisec članka v »Slovenijec« pa hoče naš uspeh s svojo kritiko zmanjšati. Ko pa že obravnava zastopanje narodov in posebno Slovencev v tujini, pa naj bi opisal tudi zastopanje, ki se ga z obznavanjem spominjamo. Razstave, oziroma le mednarodne modne revije se je izven skupnega zastopstva ter zaradi neposredne ponudbe na prireditelje v Berlinu udeležila zastopnica društva »Nasza skrinja«. Nisem kritik, vendar pa je ugotavljam, da je bil njen prvi nastop ponesrečen ter je bil vsak nadaljnji nastop na reviji prepovedan. Njen nastop pri nemških oblasteh, pri našem poslanstvu, pri funkcijarnih razstavah ter v samem jugoslovanskem paviljonu, dalje njene izjave o naših prirediteljih, ki jih je trosila pri nemških mednarodnih činiteljih, pa so »etnografsko zastopanje« svoje vrste. — Obrtnik.

Kako piše angleški profesor o balkanskih državah:

Balkan - najzanimivejši kos Evrope

Balkan ni več sod smodnika, ki bi grozil neprestano z eksplozijo

Med tujci, ki so mnogo potovali po balkanskih državah in ki so na tem svojem potovanju imeli tudi še dokaj odprte oči, je tudi angleški profesor Howard. Napisal je poročilo o vtihih, ki jih je dobil v teh evropskih deželah. Med drugim je o balkanskih državah napisal tudi tole:

Ni bolj zanimivega dela Evrope, kot je Balkan, polotok. Tujec naleti povsod na znake stare rimske in grške kulture. Vplivi starega bizantinskega cesarstva se na nešteti krajih na Balkanskem polotoku še vedno kažejo. Poleg tega pa človek tudi lahko opazi ostanke turškega vladanja, njihova država se je raztezala skoraj čez vso vzhodno polovico sredozemskega področja.

Počasi pa so si razni narodi in naroditve na Balkanu priborili svojo neodvisnost in se zdaj v hitrem tempu modernizirajo. Le malo pa je na svetu pokrajin, kjer bi človek mogel opaziti toliko izrazitih nasprotij.

Turki so bili »črna moč« Balkana. Srbe je imel svet navado označevati kot nekulturna in surova gorska plemena. O Bolgarjih v drugih državah niso kaj dosti več vedeli, kot le za njihovo ime. Grke in Romune so smatrali kot od sile zanimive in »slikovite«, toda nihče jih ni jemal resno v poštev. Albanci so bili znani kot krvoločni ljudje, pravi razbojniki. V celoti je v Balkanu vse videlo le sod smodnika, ki je neprestano grozil Evropi, da zaneti splošni požar. To je bila po splošnem prepričanju glasila neprestanih bojov in vzrok evropskih vojn.

Starega Balkana ni več

Takega Balkana ni več. Samo kratek obisk v teh krajih mora vsakega prepričati, da je treba dotedanje mnenje o balkanskih državah in o njihovem prebivalstvu popraviti. V neki knjigi, ki jo je napisal francoski Jacques Ancel, sem bral zanimivo karakteristiko Balkana. »Balkanske dežele« — piše Jacques Ancel — »predstavljajo prehodno razdobje med srednjim vekom in moderno dobo; prehod od starega reda k novim življenjskim pogojem.« V marsikakšnem oziru je to naziranje še pravilno. V mnogočem pa je ta »prehodna doba« že davno izginila.

Vzemimo n. pr. Belgrad. Jacques Ancel je napisal, da je

Belgrad najzanimivejše mesto sveta

ker se je prav gotovo stoddostno spremenil in prezidal. Na vsakem koraku človek lahko opazi znake starega in novega sveta, ki se v tem mestu srečujejo. Mesto je bilo ustanovljeno v rimski dobi, nato je postalo bizantinsko, dokler ga niso zavzeli Turki. Zdaj pripada Jugoslovanom, ki so bili pred letom 1918 znani pod imenom Srbi. (Res zanimiva ugotovitev! Op. uredn.) Modernizacija po vzorcu zahodnih mest je v Belgradu že skoraj docela končana. Večina belgrajskih ulic in poslopij je modernih. Številni slikoviti deli starega mesta so postali žrtev tega moderniziranja, tu pa tam pa človek še lahko opazi star način življenja. Se vedno človek lahko vidi staro belgrajsko promeno na »Cursu«, Takšnega vsakodnevnega zbiranja ljudi po belgrajski glavni ulici si v Parizu in Londonu ali pa v New Yorku skoraj ne moremo misliti.

Bukarešta — balkanski New York

Bukarešta, to privlačno romunsko mesto, je drugi primer za hiter razvoj in spremembo mesta. To mesto je večje od Belgrada in ga navadno imenujejo »balkanski Pariz«. Toda že en sam pogled na visoke palače in hrupni promet po bukareštanskih ulicah te prepriča, da je to mesto glede svojega razvoja bolj podobno New Yorku. Bukarešta je v resnici mali New York ali mali Chicago. Če pa človek gre malo v bukareštansko okolico, dobi čisto drugačno sliko. Tam ima priliko videti še vedno staro Romunijo.

Tudi Sofija se je spremenila, čeprav ne tako zelo kot Belgrad ali Bukarešta. Enako je tudi z Atenami. Atene imajo še vedno več stika z evropskim zahodom kot pa druge balkanske prestolnice. Zato je bil razvoj v tem mestu bolj počasen, bolj postopen. Znalo pa je to moderno mesto kljub temu obdržati svojo klasično vrednost stare Grčije.

Carigrad je že prestar, da bi se »pomladil«

Carigrad ob Bosporu se je komaj kaj spreminjal. Turki pravijo, da je mesto že prestaro, da bi se moglo kaj prida spremeniti in »pomladiti«. Izvzeti so seveda novejši deli mesta ob mostu »Galata«. Zavite ulice s svojimi mošejami so izredno slikovite. Če človek hoče videti kaj novega, se mora napotiti proti Ankari, ki je eno najstarejših mest na svetu, danes pa istočasno eno najmlajših. V zadnjih desetih letih je bila Ankara čisto prezidana. To mesto je simbol vstajajočega naroda.

Balkan si želi miru

Kljub različnosti svojega kulturnega razvoja pa imajo vse balkanske države mnogo skupnega. V bistvu so vse te države poljedelske. V gotovih ljudskih plasteh je še mnogo revščine. Razlika med premožnimi in revnimi sloji je v teh deželah mnogo večja kot v zahodnih evropskih državah. Dočim so bile vse balkanske države v prejšnjih časih zelo bojevito razpoložene, danes soglasno streme za mirom. Ta njihova želja je rodila tudi tako imenovani Balkanski sporazum, ki je zajel vse balkanske države. Njegov namen ni samo politično, temveč tudi kulturno sodelovanje. Balkan je res prenehal biti sod smodnika, ki bi grozil Evropi s svojo eksplozijo in vojnim požarom.

Kačja farma za žensko modo

Mister H. G. Brough je posestnik ene največjih kačjih farm na svetu. Pred sedmimi leti je ni poznal še nihče. Mister Brough je potoval pred 37 leti iz Škotske preko velike luže v Ameriko, kjer je začel s petimi dolarji v žepu boj brezmejnih možnosti zasluzka in je tudi uspel. Petnajst let se mu ni posrečilo priti v življenje naprej, petnajst let je menjaval vse najmanjše in najnižje poklice, ki jih po navadi »Greenhorn« prebije v kratkem času. Končno se je pridružil neki družbi, ki je šla na lov na kače in krokodile. To potovanje je bilo združeno s tisoč nevarnostmi za človeško življenje, kajti družba je potovala preko močvirnatih pokrajin. Pet belcev in sedem črncev je odšlo na to nevarno potovanje in, ko so se vračali, jih je bilo samo še pet pri življenju, med temi tudi Mister Brough in vodnik ekspedicije. Vendar so bili odškodovani z bogatim lovom za vse prestane težave in takrat je

Besede velikih mož o vojni

Lord Runciman:

Štiridesetletna skušnja na raznih političnih področjih me je izučila, da je mogoče doseči in obdržati trajni mir le na podlagi medsebojnega sporazumevanja. Vsakomur sem prijatelj, nikomur sovražnik.

Roosevelt:

Iskreno želim, da bi mogel vse narode obvarovati pred vojno. Le to vam morem zagotoviti, da ameriške Združene države ne bodo storile ničesar, kar bi moglo zavajati v vojno, ali iz česar bi se dalo sklepati, da vojno podpiramo.

Lloyd Georg:

Če Japonska zmaga, bo postala največja vojaška velesila, kar jih je kdaj poznal svet. Če pa zmaga Kitajska, se bo svoje moči zavedala, zavedala pa se bo tudi tega, da se rumeno plemu nima ničesar več učiti od belokozcev. Kitajska bo imela 50 milijonov vojakov, ki bodo odločeni boriti se za svojo domovino in zanjo tudi umirati.

Čankajšek:

Vzeli smo Japoncem sloves nepremagljivosti.

Mister Brough našel pravo podlago za svoje poznejše uspehe in pot navzgor.

Kače in ženske

Mister Brough se ima zahvaliti za cvetočo trgovino samo poželju lepših žensk, ki hočejo vedno imeti nekaj prav posebnega.

Predno je osnoval farmo, je moral imeti zivali za rejo. Zivali pa dobiva Mister Brough s pomočjo ekspedicij, ki mu prinašajo mlade kače. Dorasle kače se težko privadijo jetništvu. Drugačna okolica in življenje jim ne prija — v ebi čutijo divji nagon po svobodi in kmalu propadejo. Zato niso dobre za rejo. Glavni del reje tvorijo vodne kače, ki najlažje prenašajo življenje v jetništvu. Tudi o reji kač v ožjem obsegu ni mogoče govoriti, ker mora imeti farmar izredno veliko zemljo, kjer porazdeli kače po plemenih. To je zelo važno, ker drugače pride do bojev med kačami oziroma plemeni in s tem se kačja koža skvari in je manj vredna za prodajo.

Pol vagona rib na teden

Oskrbovanje kač ne stane veliko denarja. Nad pričakovane dosti pa proda Mister Brough rib in drugih malih živali. Vsak teden odpošlje po pol vagona mrzlokrvnih živali. Mister Brough ima na svoji farmi tudi tovarno, v kateri kože takoj predelajo za uporabo.

Najzanimivejši je pač lov na kače: stikanje za skrivnimi kotički in iskanje prostorov, kjer se skrivajo kače. Črnci potem z žičnimi mrežami, ki so pripete na drog, lovijo kače in jih razvrstijo, kajti vse kače niso dobre za uporabo; paziti se morajo pred pikom, za kar mora biti človek izredno uren, pogumen in izvežban. Najboljšo kožo imajo nestrupene kače.

Najdražje pač ni oskrbovanje farme, niti lov na kače, temveč propaganda, ki jo vsi ameriški farmarji kač stalno izvajajo, da ne bi zanimanje ženskega sveta popustilo.

Programi Radio Ljubljana

Danes predava v okviru nacionalne ure ob 19.30 časnikar g. Janko Haider o »Modernizaciji cest v Sloveniji«. Opozarjamo radijske poslušalce na zanimivo in danes nad vse aktualno predavanje, ki seznanja poslušalce z najboljšim prečim problemom našega tujkega prometa z najnovejšimi podatki in informacijami iz prvih virov.

Cetrti, 15. sept.: 12 Operni napovi (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.30 Harmonika solo, igra g. Lojze Kotalj — 14. Napovedi — 15. Iz Leherjevih operet (koncert Radijskega orkestra) — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 10 minut zabave — 20. Koncert pevskega zbora Glasbene Matice — 20.45 Poskočne in vesele (plošče) — 21. Koncert Radijskega orkestra — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Koncert lahke glasbe. Sodelujeta: g. Drago Zagari in Radijski orkester.

Postava moštva pri nogometnih tekmah ni bila vedno taka kot je danes. Naše slike kažejo, kako so od prvega začetka pa do danes spreminjali postavbo nogometnih igralcev. Domovina tega sporta je Anglija in segajo njegovi začetki daleč nazaj v 19. stoletje. Tudi število nogometnih igralcev so šele leta 1870 določili na 11. Takrat so igralci na zelenem nogometnem bojišču stali tako, kakor kaže naša prva slika zgoraj. Imeli so tedaj enega vratarja, enega branilca, enega tekača, vsi ostali pa so bili napadalci. Kmalu pa se je pokazalo, da ta razvrstitev igralcev ni dobra. Že takoj v naslednjih letih so določili dva branilca in

dva tekača (prva slika spodaj), leta 1875 pa so se že odločili za normalno razvrstitev, kakršno kaže druga slika zgoraj. Zakaj so se odločili za to spremembo, je jasno: hoteli so okrepiti obrambo. Šele leta 1925 so vpeljali spet nekoliko drugačno razvrstitev. Krila in srednjega napadalca so potisnili nekoliko naprej, obe »zvezi« v napadu pa sta res ustvarjali nekako zvezo med napadalci na eni in med krilci in obrambo na drugi strani. Napad je bil postavljen v obliki črke W. (Druga slika spodaj). Srednji napadalec je postal odločujoči mož v napadu. Srednji krilec je imel predvsem nalogo zaustavljati nasprotni napad. Prevzel je

torej nalogo branilca, kakor kaže zadnja slika zgoraj. Toda velika luknja v sredini se je izkazala za zelo slabo. Zato se je neko škotsko nogometno zastopstvo odločilo, narediti glede razporeditve nogometnih igralcev spet majhno spremembo. Zvezi napada in stranske krila so preprečili to veliko luknjo ter so postali pri igri tesno povezani drug na drugega. Tako je nastal sistem dvojnega W, ali W in M, ki se v sredi stikata (zadnja slika spodaj). Tako govorimo o »razvrstitvi« WM, ki se danes v nogometnem sportu vedno bolj uveljavlja in se je izkazala za zelo koristno.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Seveda je bil že slišal o mistru Bonnyfeatheru in o razmerah v Livornu. V skupnem odporu do Francozov se je z MacNabom ujemal tako zelo, da bi bila prav zaradi tega že — kmalu posel sklenila.

Nenadno pa se je kapitan začel spet braniti: Ne, rajši vidi, da sklene dogovor z mistrom Bonnyfeatherom osebno.

Zdaj je bil na vrsti MacNab, da zavzdihne. Vedel je, da mister Bonnyfeather ne bo pri sklepanju dovolj natančno računal, a vseeno je bilo tudi zdaj treba igrati zadnjo karto in povabiti kapitana na večerjo.

Antonio se je še o pravem času spomnil gospe in jo skrbno vključil v povabilo.

Kapitan je vprašal:

»Kaj misliš ti, miss Jorham?«

Vsem je bilo jasno, da se je kapitan zdaj obrnil na zadnje najvišje mesto.

Miss Jorham je dejala nedoločno:

»Nimam nič proti vabilom na kopno, če je pri tem vse dostojno.«

Kapitan je vzkliznil:

»No lepo, lepo. Ob osmih torej, ko se bo stemnilo. Nasvidenje potem.«

MacNab si je še naglo nalil iz štirioglate steklenice in zvrnil kozarec. Toda komaj je potegnil roko od steklenice, ko je planila nad njo miss Jorhamova in jo zaprla v omaro z napisom »Janec«. Tako je ostalo pri tej prvi in edini kaplji.

Večerja za zakonca Jorhamova je bila pripravljena kot nenavadna svečanost in naj bi ne služila samo poslovnim namenom, marveč naj bi bila tudi poslovilna prireditev za Antonio.

Dolgo so sedeli v sobi mistra Bonnyfeathera in se pogovarjali o vsem, Fides pa je zunaj z vneto pripravljala Antonieve zaboje. Pokukala je skozi vrata in dejala:

»Marijo boste seveda vzeli s seboj, gospod Antonio?«

Antonio je vstal in dejal:

»Da, toda dobro jo zavite, prosim. In spravite jo v veliki zaboj.«